

Национални идентитет и културни образац су предуслови јединствене нације и стабилне државе. Зачетак распада Југославије јесте у томе што се није успео наметнути југословенски културни модел и национални идентитет, док је у време СФРЈ више чињено на промоцији локалних, сепаратних идентитета него општег. Иако се јавно истицало да је југословенски идентитет најважнији, доминантни су ипак били сепаратни национални идентитети, док се кровни југословенски идентитет помаљао само као условни и не сувише одређујући (сем када је реч о преузимању идентитета Југословена у иностранству). Такав положај југословенског идентитета условио је распад државе у реалитету, у фактичком смислу, пошто не постоји народ који би је бранио због тога што она јесте или је требала да буде. Јасно се могу одредити филозофски, затим социолошки, правни и политички почеци распада. Сличан сценарио се понавља и у Србији данас. Иако се СФРЈ распала а Србија имала ту несрећу да велики део Срба остане ван граница Србије, процес разградње није завршен. И та окрњена територија коју Србија контролише се неупитно смањује. Србија постаје Југославија у малом - скуп различитих диверзитета без озбиљног или успешног покушаја да се створи нација наметањем српског кровног идентитета.

Срби, Војвођани и остали

У том смислу, Србија све више постаје заједница више идентитета који егзистирају заједно- српског, војвођанског и мноштва мањих. Разлика између српског и војвођанског идентитета је пре свега у опсегу. Домет српског идентитета јесу углавном грађани Србије који су српског етничког и културног карактера. Са друге стране, војвођански идентитет не подразумева етничку већ искључиво културно-обичајну и географску припадност. Успех војвођанског идентитета је видљив на први поглед. Успело се са наметањем заједничког осећаја припадности, прихватања одговорности за заједничку судбину и заједничких тежњи. Војвођани су целина за себе који ће се, како године буду пролазиле, све више удаљавати од својих сународника, који покушавају да сачувају обресе народног идентитета.

У Војводини се покушава наметнути југословенски идентитет али са једном крупном разликом- иако се подржава и негује ентничка различитост, кровни идентитет се никада не доводи у питање.

У Војводини се покушава наметнути југословенски идентитет али са једном крупном разликом- иако се подржава и негује ентничка различитост, кровни идентитет се никада не доводи у питање. Такође, како би идентитет могао бити успешно накалемљен на постојеће идентитете, морао се наћи некакав моменат одношења. То су, већ традиционално, Срби из других крајева Србије и Београд. Управо због тога, онима који преко медијске слике креирају војвођански идентитет треба апсолутно свака назнака истог. Стога је њима од капиталне важности у фактичком смислу ВАНУ која ће постати јак темељ њихове евентуалне будуће и фактичке самосталности, док им је са друге стране, са идентитетске тачке од изузетне важности и симболичка промена назива „извршно веће Војводине“ у „влада Војводине“, чиме преко језика у говор улази идентитетска повезаност којом се даје на значају новој нацији. Идентификовање са политичком творевином каква је Војводина, која контролише медије и све позитивне аспекте живота у покрајини (наиме, ради се о томе да се све што се позитивно догоди приписује Новом Саду, а све негативно Београду и остатку Србије) изазваће стварање нове нације.

Бојим се да се у Србији никада није исправно схватала разлика између нације и народа. Могуће је да је то зато што сама етимологија већег дела наших израза који су са том разликом повезани даје тим истим изразима потпуно друкчије значење него у већини европских земаља. Но, једно је сигурно- били смо убеђени да је немогуће од српског народа у Црној Гори створити црногорску нацију, али се то ипак догодило. Стварање нација на нивоу политичке јединице је данас могућ и реалан феномен и повезан је са грађанским друштвом. Утицај медија на промену свести је немерљив. Не ради се овде о асимилацији или о негирању националних права сваке етничке заједнице, већ о њиховој идентитетској интеграцији у државу што је предуслов стварања стабилног, патриотског грађанског друштва. Све до Другог Светског рата, Србија је градила и неговала грађанско друштво и здрави патриотизам. У том и таквом друштву постојало је мноштво примера разних етничких група које су се изјашњавале као Срби или су у најмању руку биле патриотски опредељене (сетимо се само Јевреја који су се изјашњавали као Срби мојсијевске вероисповести).

Не ради се овде о асимилацији или о негирању националних права сваке етничке заједнице, већ о њиховој идентитетској интеграцији у државу што је предуслов стварања стабилног, патриотског грађанског друштва.

Инсистирање на националним саветима, светско и регионално лидерство у давању максималних права националним мањинама скупо ће нас коштати. Држава ради на стварању нејединства, уместо јединства. Често се чак и одриче дела грађана који не желе да буду третирани као националне мањине.

Регионални идентитети

Као да сви ови диверзитети у оквиру овако малог народа на овако малој територији нису довољно лоши, већ се држава упорно труди да створи још подела и да што је могуће више ослаби осећај јединства и заједничког интереса и тежњи. Расцепкана држава на регионе који поседују значајну политичку и економску снагу и дипломатска представништва у иностранству не може да делује ни јединствено ни одлучно.

Таква држава је осуђена на пропаст пошто њени грађани не осећају припадност према другим идентитетима. Зашто би Војвођанина бринуо развој југа, а јужњака развој Војводине? Свако гледа свој регион, нико не осећа солидарност према другоме. Таква ситуација може одвести само у општу анархију која ће довести до цепања државе.

Прича о регионализацији је дневнополитичка и као таква представља средство за унутрашњу употребу, мада не треба занемарити ни притиске које стижу из ЕУ да Србија што пре раздели моћ по регионима, посебно како би добила приступ већем новцу из предприступних фондова. Било како било, регионализација није исто што и децентрализација. Уосталом у суседној Хрватској аутономије су Уставом забрањене, а држава је подељена на мноштво административних јединица- жупанија (што је требало и у Србији спровести), док са друге стране званичници западних земаља чине све како би централизовали Босну и Херцеговину.

Инсистирање на националним саветима, светско и регионално лидерство у давању максималних права националним мањинама скупо ће нас коштати. Држава ради на стварању нејединства, уместо јединства.

Како то у Европи раде?

Погледајте пример успешне европске демократије и успешног грађанског друштва-размотримо укратко пример Француске.

Француска има снажну политику асимилације свих етничких група у једну француску нацију. Различитост аутохтоног становништва огледа се и у дијалекту. Корзиканци су етничка група најсличнија Италијанима. Значајну етничку групу Француске чине Арапи и Африканци који су углавном сконцентрисани око великих градова. Град са највишим процентом Арапа је Марсеј и околина, где они чине већинско становништво.

„Као Французи данас се пописују сви народи који живе у Француској, па тако и други народи на подручју Француске који су настали романизацијом старе Галије и германских племена. Међу овима данас разликујемо Франко-Провансалце из источне Француске у пограничним крајевима са Швајцарском и Италијом; Окситанце на југу Француске; Провансалце са обале Средоземља; Гаскоњце који су по свој прилици аквитанијским језиком романизовани Баски и налазе се на југозападу Француске и у суседној Шпанији; Корзиканце са Корзике којих има и у САД-у и Италији. Француски језик наравно има далеко највећи број говорника, али је етно-културно наслеђе тих народа сасвим различито. Постоји више локалних језика: баскијски, бретонски, каталонски, корзички, фламански, алзашки, окситански. Француска влада и школство тек су однедавно допустили њихово коришћење. Регионални се језици данас уче у неким школама, али француски остаје једини службени језик, како на локалном тако и на државном нивоу.“

[\[1\]](#)

На пример, бретонски језик у региону Бретање је скоро потиснут из школа. У Француској се веома ретко говори о аутохтоним етничким групама и њиховим међусобним језичким и

културним разликама, што је државна политика. Упркос свему, велики број Бретонаца снажно подржава аутономију своје регије, али је Француска на време реаговала и економском политиком приморала велики број Бретонаца да емигрирају у Париски регион.

До недавно се нису ни знали тачни подаци о мањинама, јер је појам "етничка мањина" готово непознат у Француској. Наиме, још од Француске револуције држава примењује "закон тла", који каже да су пребивалиште и етнички идентитет нераздвојни, односно, онај ко живи у Француској је, самим тим, аутоматски Француз. Етничке мањине су кроз историју асимиловане у јединствену француску нацију на све начине, углавном веома успешно. Тек је недавно, и то под притиском Европске Уније, Француска дала тек нека нешто битнија права етничким мањинама.

За то време...

Овај пример је требао да послужи како би се сагледала сва озбиљност проблема и да ослика начин на који се једна озбиљна држава суочава са таквим проблемом.

Расцепкана држава на регионе који поседују значајну политичку и економску снагу и дипломатска представништва у иностранству не може да делује ни јединствено ни одлучно.

Српски медији, са друге стране, не желе да промовишу стварање минимума заједничког идентитета, тј свести на нивоу државе. Део проблема је у томе што је српски идентитет искомпромитован и као такав непожељан за опстанак, а камоли за истицање. Српски идентитет је преко српских медија толико искомпромитован да код грађана изазива осећање стида, док код других изазива осећање озлојеђености. Немогуће је истицати и поносити се српским идентитетом када се он разара на сличан начин као немачки након Другог Светског рата. Суштина је у томе да помен и доживљај српског идентитета, у најмању руку изазивају нелагоду. Зато се медијско наметање војвођанског идентитета одобрава и поздравља а српског не. Друго је питање да ли би деловање у том смеру било успешно, али је сигурно да друштво без изграђеног колективног идентитета који генерише осећај патриотизма не може донети дугорочну стабилност већ само постати извор нових националних тензија. Не само што српски медији учествују у разарању српског идентитета (погледајте само шта се дешава са ћирилицом или СПЦ) већ и

већина интелектуалаца прихвата овакву позицију као легитимну и под изговором заштите демократије, људских права, толеранције и грађанског друштва угрожавају и штете управо вредностима у које се заклињу.

Ситуација у Рашкој области је прави пример овакве шизофрене ситуације. Медији имају разумевања за протесте и изјаве исламског муфтије, док немају ни трунку разумевања ни за далеко мање ствари ако је у питању свештеник Српске православне цркве. Са друге стране, медијски се без икакве задршке, грађани Србије који живе на том подручју сврставају у Бошњаке иако се зна да постоји један део муслимана у тој области који себе сматрају Србима муслиманске вероисповести. Ова врста самонегирања и игнорисања сопственог народа, а са друге стране повлађивање верским лидерима који се отворено баве политиком шаље погрешну поруку свим осталим српским грађанима. Постоје чак и групе које се јавно залажу за независност Космета и Војводине, што је, ваљда, кршење Устава ове земље. Погледајте само реакцију на изјаве председника општине Прешево. Изјаву да ће три српске општине пре или касније постати део тзв. „Велике Албаније“ дотични функционер не само што није демантовао, већ ју је изнова поновио, речима „хапсите ме али Прешево ће бити у Великој Албанији“. [\[2\]](#)

Дотичном функционеру је име Орхан Реџеџи, и бивши је командант терористичке јединице ОВПБМ које се оружано борила против српске државе. Наравно, аболитан је од одговорности, и сада без икаквих проблема и препрека, у Србији обавља политичку функцију. Као да то није довољно, Реџеџи каже да „сви Албанци стоје иза платформе природне Албаније“ и тиме је изјавио нешто што је у супротности не само са здравим разумом већ са цивилизацијским нормама. Истицање страних застава на територији суверене државе Србије такође не иде у прилог стабилности земље.

Уопште, у Србији је дозвољено угрожавати идентитет већинског народа, позивати јавно на сепаратизам и користити говор мржње против већинског народа, његове традиције и културе. Овакав однос представља пораз свих државних, историјских и културних капацитета Србије. Такође, јачину државног апарата је, чини се, дозвољено користити и испробавати само на српском народу док се сви проблеми са националним мањинама

решавају компромисом. Ма колико проблеми били идентичне природе, употреба силе ће увек бити спроведена како би се контролисао део становништва који је по природи ствари најлакше контролисати и који је најлојалнији држави (што не значи да други грађани нису лојални грађани). Овакво нерезонско понашање српских медија и државног апарата ствара непрелазну границу између државе и већинског народа која је неприродна и апсолутно нездрава, и која социолошки говорећи, може произвести озбиљне последице.

Српски медији, са друге стране, не желе да промовишу стварање минимума заједничког идентитета, тј свести на нивоу државе. Део проблема је у томе што је српски идентитет искомпромитован и као такав непожељан за опстанак, а камоли за истицање

Сепаратни идентитети генеришу и сепаратне интересе који увек прелазе у фактичко стање и реалне тежње. Оваква политика је увод у даље цепање Србије и даљу нестабилност.

Треба учити од успешних европских држава- а по тим аршинима српска идентитетска политика се креће према провалији. Свака европска држава промовише осећање патриотизма, које деле сви њени грађани. Најучесталија дефиниција патриотизма је однос према сопственој држави који се одражава кроз осећај поноса према достигнућима и култури своје државе, настојању да се очува њен карактер и идентитет, односно идентификација с осталим припадницима заједнице која чини заједничку државу.

Чини ли Вам се да се такво осећање промовише у Србији?

[1] <http://www.geografija.hr/clanci/1476/nacionalne-manjine-u-europi-primjer-francuske>

[2] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/139604/Hapsite+me,+ali+Presevo+ce+biti+u+Velikoj+Albaniji!.html

Идентитетска политика

Пише: Милан Дамјанац
недеља, 05 децембар 2010 13:45
